

Konstjakten – symboler

Vad är en symbol?

Symboler är något vi använder för att på ett enkelt sätt berätta något för andra. Ett bra exempel på symboler som vi ser i vardagen är skyltar. Till exempel vägs skyltar som signalerar hastighet eller att vi inte får parkera. Eller gröna utrymnings skyltar med en person som springer mot en dörr. Eller toalettskyltar med en bild av en toalett eller bokstäverna WC. Symboler kan även vara något vi gör med kroppen, som att vinka till någon för att säga hej, eller skaka på huvudet för att säga nej. Kläder kan användas som symboler för att visa att någon är rik, spelar en viss sport eller är med i militären.

I konsten finns det oändligt med symboler som används för att uttrycka olika budskap. I den här konstjakten får ni lära er exempel på symboler i konsten och vad de betyder!

[Öppna "Sök i samlingen" \(instruktion bifogas\)](#)

Första sökordet: Skylt

- Välj det konstverk som har minst färger

"Naturminne, Bohuslän" av Ann-Mari Didoff

Detta är en teckning av ett berg, framför berget är en skylt placerad. Ann-Mari Didoff heter konstnären. Hon använde kol för att rita berget. Kol är trä som har brunnit och blivit till en hård, svart krita. Forskarna tror att kol är den äldsta "pennan" som vi människor använt! Människor som levde i grottor för tusentals år sedan ritade med kol på bergväggarna. Många av deras bilder finns kvar idag. Du kan också rita med kol – det går att köpa i affären eller hämtas gratis i en slocknad brasa. Men akta kläderna bara, kol blir väldigt svart och är svårt att få bort.

Framför berget står en skylt. På skylten står det "Naturminne". Den är placerad där för att berätta att berget är ovanligt på något sätt. Vi får tyvärr inte veta hur, men de som är naturintresserade kanske har en gissning?

Eftersom det här konstverket knappt har några färger i sig, är nästa sökord "Svartvit".

Sökord: Svartvit

- Välj det konstverk som har en döskalle i motivet

"Svart tillbringare och kranium" av Pablo Picasso

Pablo Picasso var en spansk konstnär som provade många nya sätt att skapa på. Han målade, ritade, skulpterade och gjorde keramik. Det här är ett grafiskt tryck. Det betyder att bilden finns först på en hård yta, tex trä eller metall. Sedan täcks ytan med färg och trycks mot ett papper, så bilden från den hårda ytan fastnar på pappret. Om du har använt en stämpel nån gång, eller doppat ett finger i färg och sedan tryckt det mot ett papper, så har du använt samma teknik.

I bilden ser vi en döskalle, en bok och en tillbringare. Boken och tillbringaren är saker som de flesta har hemma. Men döskallen, också kallad kranium, är inte lika vanlig! Alla människor har en döskalle i kroppen, du kan säkert klura ut i vilken kroppsdel? Döskallen är en vanlig symbol i konsten för att vi alla en dag kommer att dö. För det är först när en människa är död som döskallen kommer fram, när kroppen förmultnar i jorden.

Många konstverk som har döskallar i sig kallas för "vanitas". Det är latin för "fåfänga". Att någon är fåfäng betyder ungefär att den tror på något som absolut inte kan hända. Den som tror att den är odödlig är fåfäng – för alla människor kommer ju en dag att dö. Precis som alla djur. Även om det är svårt att förstå. Den som tror att den är odödlig kan behöva se en döskalle då och då för att komma ihåg att vi alla är likadana. Och att livet är fantastiskt och värt att ta vara på och göra det bästa av!

Ibland dyker det upp skelett och döskallar i naturen. De kommer från djur som har dött och förmultnat. Har du sett en döskalle eller ett skelett någon gång? Hur kändes det?

Nästa sökord är "Vanitas".

Sökord: Vanitas

- Välj den bild som är mest lik den förra

"Vanitas" av Edwaert Collier

Vi fortsätter på temat som vi började prata om i förra konstverket. Detta är en målning från 1704 som föreställer olika saker som ligger på ett bord. Vi ser en döskalle med blad på huvudet, en upp- och nedvänd krona, en spira, två stråkinstrument, papper med noter, kastanjetter, en lapp med ord skrivna på latin och såpbubblor i luften. Kan du se såpbubblorna?

Det låter kanske lite konstigt, men alla föremål i målningen handlar om att ta vara på livet på bästa sätt. Döskallen har vi redan pratat om, men de andra föremålen är också symboler för något.

Musikinstrumenten och noterna handlar såklart om musik. Idag kan vi lyssna på musik nästan när och var vi vill. Men på 1700-talet gick det inte att spela in musik som vi kan idag. Det enda sättet att höra musik var att lyssna när någon spelade eller sjöng. Musik var alltså bara något som hände JUST NU. På så vis betyder symbolen "musik" att vi ska ta vara på nuet.

Kronan och spiran är något som kungar och drottningar hade. Bladen som är på döskallen är olivblad. Romerska kejsare brukade ha en krona med olivblad för att visa att de bestämde. Alltså handlar kronan, spiran och olivbladen om makt. Om någon har mycket makt så är det bra om den är snäll, annars kanske den bestämmer dumma saker som drabbar andra människor. Symbolerna för "makt" betyder alltså att vi ska vara snälla och tänka igenom våra handlingar så andra människor inte blir ledsnå.

På lappen står det, översatt till svenska "Ingen kan vara lycklig innan döden". Det betyder ungefär att om du har levt ett liv som du är nöjd med, så behöver du inte vara rädd för döden.

Men såpbubblorna, vad kan de betyda? Om du har blåst såpbubblor någon gång vet du att de är perfekta medan de svävar i luften, men så plötsligt spricker de och försvinner! Har du provat att fånga en såpbubbla med handen? Det går ju inte, tyvärr. Såpbubblorna betyder att det inte går att bevara något för evigt. Det bästa är att njuta av något i stunden, medan det finns. Till exempel så kommer en påse full med godis till slut att bli tom. Det viktiga är att njuta så länge det finns godis kvar. Ett annat exempel är kärlek. Det inte att tvinga någon att bli kär i en, men om någon är kär i dig, och du är kär tillbaka – njut av det medan det varar!

Det leder oss vidare till nästa sökord: "Bubblor".

Sökord: Bubblor

- Välj den femte bilden

"Varför är det bästa för mig det jag inte vill?" av Lars Arrhenius

Känner du igen dig? Avbryta en rolig lek är inte roligt, men ibland måste alla äta. Eller stänga av datorn för att gå och lägga sig, annars blir det en trött morgon nästa dag.

Om du har läst en serietidning så har du säkert sett pratbubblor och tankebubblor. De är ganska lika, men pratbubblor visar vad någon säger och tankebubblor visar vad någon tänker. Här ser vi att någon tänker. Det är helt vitt runtom, så vi vet inte vem det är som tänker, eller vart personen befinner sig. Vad tror du?

I serietidningar berättas det som händer med hjälp av många bilder efter varandra. Ibland behövs inga pratbubblor eller tankebubblor, bilderna kan berätta en historia ändå. Har du ritat en serie någon gång?

Här är ett tips på en övning.

Ta fram en papperstidning. Det går bra med vilken som helst, bara den har bilder i sig. Bläddra fram till en bild med en eller flera människor. Använd tuschpennor och rita pratbubblor eller tankebubblor, och skriv vad ni tror att personerna säger eller tänker. Om ni vill ha in fler personer kan ni klippa ut från andra bilder och klistra in i samma bild. Djur och föremål får också vara med såklart! Vad tänker en fåtölj när någon sitter i den? Du som håller i pennan kan bestämma!

Nästa sökord är "Serie"

Sökord: Serie

- Välj den första bilden

"Big Lucy in the sky #2" av Kristina Abelli Elander

Staden ser ut att vara trasig. Vi ser inga människor eller djur. Ingen natur heller. Fast högst upp i bilden finns massa underliga former som liknar blommor eller fyrverkerier. I staden är det ofta väldigt mycket asfalt och betong på marken. Det gör det svårt för naturen att växa fritt, för den vill ha jord att gro sina rötter i. Vilda djur bor gärna nära eller i naturen, om det inte finns växter trivs de inte så bra. Om de inte är husdjur och bor med människor som tar hand om dem.

Något har hänt i den här staden! Vad tror du?

Djur är vanliga att använda som symboler. Olika djur kan betyda olika saker. I äldre konst så målade konstnären ofta in djur i bilden för att berätta att någon hade den egenskap som djuret symboliserade. Du kanske har hört uttrycket "listig som en räv" eller "envis som en åsna". Kan du komma på fler liknelser med djur i språket? Nästa sökord är ett djur som brukar kallas för människans bästa vän. Det innehåller fyra bokstäver... kan du gissa?

Sökord: Hund

- Hitta verket som är gjort av Jaques Callot

"Tiggarna – Den blinda mannen och hans hund" av Jaques Callot

Hunden används ofta i konsten som en symbol för trofasthet. Det kan vi förstå när vi ser den här bilden! Mannen är blind och hemlös och hade nog varit väldigt ensam om han inte hade sin hund. För någon som inte ser så kan en hund vara till stor hjälp. Hundar kan tränas att leda människor rätt om de ska någonstans. De kan varna sin ägare vid fara, och se till att någon inte går någonstans där de kan snubbla eller skada sig.

Hundar har använts som hjälp för människor som är blinda i hundratals år. En sådan hund kallas för "ledarhund". De är vanliga även idag. Ledarhundar hjälper sina blinda ägare att hitta rätt när de går utanför sitt hem. Hundar är verkligen bra på att samarbeta med oss människor. Om en hund målas tillsammans med människor i ett äldre konstverk så betyder det ofta att de är familj eller nära vänner. Hunden betyder "trohet och kärlek".

Det är många konstnärer som har målat av sina husdjur. Kanske har du någon gång målat av ett djur?

Hundar älskar även att äta våra matrester. De äter nästan vad som helst! Till exempel är det många bulldog-hundar som älskar banan. Det leder oss till nästa sökord som är "Frukt"

Sökord: Frukt

- Välj den första bilden

"Flicka med grönsaker" Joachim Beuckelaer

Den här målningen är från 1500-talet, det är 500 år sedan! Vi människor har ätit ungefär samma mat i tusentals år. Kanske har du smakat något som du ser i den här målningen?

Grönsaker och frukt är vanliga symboler i konsten. De kan bland annat symbolisera fruktbarhet – att saker kan växa både inuti våra kroppar och ute i det gröna. En positiv symbol helt enkelt. Målningar som denna var populära förr i tiden. De som såg tavlan blev påmind om perioden när det är dags att skörda allt som odlats under sommaren. Då brukade det ordnas stora fester där alla fick äta och dricka ovanligt mycket.

Ägg är också en vanlig symbol för fruktbarhet. Vad kan det bli av ett ägg om vi inte äter upp det? En kyckling! Vi människor har också ägg som kan bli till barn. Ser du att äggen i den här tavlan är placerade bredvid kvinnans mage? Det kan betyda att hon kan bli gravid. Så även ägg är en symbol för "fruktbarhet".

Avslutning

Nu har du lärt dig om många olika symboler. Skyltar, döskallar, pratbubblor, djur och mat. Nästa gång du ser en målning eller skulptur så kanske du hittar några av de symboler som vi tagit upp i den här övningen, och förstår lite mer av konstverket!

Förslag på övning – skapa egna symboler

Du kan också skapa konstverk med symboler i. Använd de symboler som du har lärt dig i den här övningen, eller hitta på egna!

Alla människor har minnen och känslor som kan kopplas ihop med föremål eller platser som på så vis kan användas som symboler. Kanske har du någon gång ramlat med cykeln och slagit dig – då kan cykeln symbolisera smärta. Eller så har du härliga minnen av att cykla snabbt ned för en backe – då kan cykeln symbolisera glädje. Bara du vet vad sakerna i ditt liv och i din konst symboliserar.

Symboliskt självporträtt:

Måla eller rita dig själv tillsammans med saker som symboliserar något speciellt för dig. Eller på en plats som är viktig för dig. Ett sådant självporträtt blir lite extra personligt, och berättar mer än bara hur du ser ut.